

רבי נתן – בימי מלכת שבא היה; חכמים אומרים: בימי כשדים (=נבוכדנצר) היה; יש אומרים: בימי יעקב היה, ודינה בת יעקב נשא.
 כל התנאים הנ"ל, סוברים שהיה מישראל, מלבד לדעת 'יש אומרים'. (וכן דעת הברייתא, שהיה מחסידי אומות העולם, ולבסוף נטרד מן העולם. וכן דעת רבא. עתוס').
 כתב רש"י לדעת האומר 'משל היה' – ללמוד ממנו תשובת המקטרגים על מדת הדין, ושאינן אדם נתפס על צערו.

דף יז

ל.ב. א. אלו שהטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין עולם הבא?

ב. אלו שלא שלט בהם יצר הרע?

ג. אלו שלא שלט בהם מלאך המות, אלא מתו בנשיקה עפ"י שכינה?

ד. אלו שלא שלטה בהם רמה ותולעה?

ה. אלו שמתו בעטיו של נחש?

א. אברהם יצחק ויעקב. (ואף איוב הטעימוהו בדבר אחד מעין עולם הבא, ואולם האבות נהנו מעין עולם הבא מכל וכל. תוס').

ב. אברהם יצחק ויעקב, ויש אומרים: אף דוד. (אין הכוונה שלא שלט כלל, אלא כיון שראה הקב"ה שהיו מתאמצין להתרחק מן העבירה, סייעם מכאן ואילך שלא שלט בהם היצר הרע. תוס').

ג. אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן ומרים.

ד. אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן ומרים, ובנימין בן יעקב. וי"א: אף דוד.

ה. בנימין בן יעקב, עמרם בן משה, ישי אבי דוד וכלאב בן דוד.

פרק שני – 'לא יחפור'

ל.ג. הבא לחפור בור בקצה רשותו, סמוך לרשות חבירו – כמה צריך להרחיק?

נחלקו אב"י ורבא בדבר: לאב"י סומך למיצר, ולרבא צריך הרחקה ג' טפחים. ללשנא קמא – בשדה העשויה לבורות (כגון בית השלחין, שצריכה לבורות מים), לדעת כולם אינו סומך. ומחלוקתם בשדה שאינה עשויה לבורות. וללשנא בתרא, מחלוקתם בשדה העשויה לבורות, אבל בשדה שאינה עשויה לבורות – דברי הכל סומך. (והלכה כרבא וכלשנא בתרא, שאם עשויה לבורות אינו סומך, ואם אינה עשויה לבורות – סומך).
 באו לחפור בבת אחת – כל אחד מרחיק ג' טפחים. (והוא הדין כשבא זה לחפור אומר לו שברצונו גם הוא לחפור. ע' קצוה"ח קנה סק"י).

ואם כשבא לחפור, כבר קיים בקצה רשותו של חברו בור, שחפרו בהתר – כתבו תוס', וכן שיטת הרמב"ם, שצריך להרחיק ממנו ו' טפחים. ויש חולקים, שאינו מרחיק אלא ג' – ע' חדושי הרמב"ן.

בסלע הבא בידים (=שמתפורר בקלות) אף אב"י מודה שצריך הרחקה ג' ט. (ורבנו תם אין סובר כן, וגרסתו בגמרא שונה).